

noviny

Klenovské

M e s a č n í k o b c e K l e n o v e c**VII. ročník****Číslo 7/2010***klenovskenoviny@klenovec.sk***Zdarma**

Skončil sa 32. ročník Klenovskej rontouky

Už tradične posledný júnový víkend naša obec privítala nielen svojich Klenovčanov, ale aj rodákov, susedov, priateľov zblízka i zďaleka, jednoducho všetkých, ktorí si chceli vychutnať čaro dávnych čias, čaro folklóru, čaro tradície na 32. ročníku Gemersko – malo-

hontských folklórnych slávnostiach s názvom Klenovská rontouka. Tento rok sa tento sviatok folklóru konal v dňoch od 25. do 27. júna pod záštitou podpredsedu Vlády SR Dušana Čaploviča, veľvyslanca Francúzskej republiky na Slovensku Henryho Cunyho a predse-

du Banskobystrického samosprávneho kraja Vladimíra Maňku.

Na slávnostnom otvorení Klenovskej rontouky 2010 sa zúčastnili aj vzácny hosť, poslankyňa Národnej rady SR Jana Laššáková, generálny riaditeľ Národného osvetového centra v Bratisla-

Z obsahu:

- spomienka na Elenu Rampákovú
- stále rubriky
- med je v prvom rade liečivo
- internet v káblovej televízii
- Memoriál Pavla Slátskeho

*foto: Michal Kňažek**Na Klenovskej rontouke tancovali všetci a všade*

ve Ján Tazberík, delegácia z priateľského francúzskeho mesta Villeneuve-sur-Yonne, ktorú viedla prezidentka Spoločnosti českého, slovenského a francúzskeho priateľstva Vlasta Masar. Na úvod vo svojej básni starosta obce Pavel Struhár vzdal úctu našej obci a následne zástupkyňa starostu Blažena Hrušková pripomenula, že tohtoročná slávnosť folklóru sa nesie v znamení 670. výročia prvej písomnej zmienky o Klenovci. K účastníkom folklórnych slávností sa potom prihovorela poslankyňa NR SR Jana Laššáková.

Pred slávnostným otvorením Klenovskej rontouky 2010 sa konal historický sprievod venovaný 670. výročiu prvej písomnej zmienky o Klenovci.

(pokračovanie na strane 2)

670 rokov obce Klenovec

V piatok, počas Gemersko – malohontských folklórnych slávností, si Klenovec a Klenovčania pripomenuli aj 670. výročie prvej písomnej zmienky o svojej obci verisájou výstavy 670 rokov obce Klenovec, slávnostnými ekumenickými Službami Božími, historickým sprievodom a programom Pod Ostrou je malá dedinôčka. Tento významný medzník nášho

spoločného života sme sa rozhodli priblížiť aj čitateľom Klenovských novín stručným prierezom našej najstaršej histórie.

Aj napriek tomu, že obec existovala už pred tatárskym vpádom, prvá písomná zmienka sa o nej objavila až v roku 1340 v darovacej listine sedmohradského vojvodu Tomáša, ktorý bol pánom na tisovskom a muránskom

hrade. Prví obyvatelia boli Slováci, ktorí si na brehoch rieky Rimavy získavali pôdu pre polia a pastviny vyrubovaním lesov. Medzi stromami najhojnejšie sa vyskytoval klen, podľa ktorého pomenovali aj svoju obec.

V dávnych dobách sa v klenovskom chotári dolovalo, zlato, striebro, meď. Povráva sa, že v úzkej dolinke pod vrchom hôra založili baní-

ci osadu Klenovčok. Klenovec a Klenovčok sú názvy pôvodne oddelených sídiel. Najskôr vznikol na brehoch rieky Rimavy Klenovec, ako poľnohospodárska obec a až neskôr v úzkej doline pri potoku, ktorý sa vlieva do rieky Rimavy a kde sa pravdepodobne ryžovalo zlato, niekoľko baníckych rodín založilo osadu Klenovčok.

(pokračovanie na strane 5)

Udialo sa ...

- *22. júna** sa na Teplom Vrchu uskutočnilo zasadnutie Miestnej akčnej skupiny Malohont, na ktorom sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár. Predmetom rokovania bolo podávanie projektov.
- *24. júna** privítal v zasadačke obecného úradu starosta obce JUDr. Pavel Struhár spolu s poslancami obecného zastupiteľstva delegáciu z partnerského francúzskeho mesta Villeneuve-sur-Yonne vedenú prezidentkou Spoločnosti českého, slovenského a francúzskeho priateľstva Vlastou Masar.
- *29. júna** sa v Klenovci uskutočnilo zasadnutie Rady Združenia miest a obcí Gemera a Malohontu k súčasnému kritickému stavu financovania obcí.
- *2. júla** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár a zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková zúčastnili na pohrebe klenovskej rodáčky, herečky Slovenského národného divadla Eleny Rampákovéj.
- *3. júla** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár zúčastnil v Hrachove na oslavách 10. výročia vzniku OZ Ozveny. V kultúrnom programe vystúpili FS Vepor a Aha ženy z Klenovca.
- *7. júla** sa uskutočnil kontrolný deň k projektom kanalizácie a protipovodňových opatrení, na ktorom obec zastupovali starosta JUDr. Pavel Struhár a Ing. Mário Trnavský a spoločnosť IKF service jej riaditeľ Ing. Ivan Fejedelem.
- *11. júla** sa starosta obce Pavel Struhár zúčastnil na stretnutí s novým kazateľom Bratskej jednoty baptistov Petrom Orvošom.
- *13. júla** sa uskutočnilo zasadnutie sociálnej komisie pod vedením jej predsedníčky Mgr. Kataríny Zamborovej.
- *14. júla** sa na pozvanie veľvyslanca Francúzskej republiky na Slovensku Henyho Cunyho zúčastnila v Bratislave zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková na oslavách francúzskeho štátneho sviatku Dňa dobytia Bastily.
- *22. júla** sa uskutočnilo stretnutie zástupkyne starostu Mgr. Blaženy Hruškovej a Ing. Kataríny Trnavskej s predsedníčkou sociálnej komisie Mgr. Katarínou Zamborovou, predmetom ktorého bolo posúdenie odkázanosti opatrovaných osôb.

Blažena Hrušková

Skončil sa 32. ročník Klenovskej rontouky

(dokončenie zo strany 1)

Spríevodu obcou predchádzali slávnostné ekumenické Služby Božie v kostole evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, ktoré slúžili senior Dušan German, kapláňka Erika Sukovská a farár katolíckej cirkvi Michal Jenča.

Počas troch dní klenovské námestie zaplnili priaznivci ľudového spevu, tanca, hudby, ale aj tradičných remesiel i kulinárskych špecialít. Je potešiteľné, že záujem o toto podujatie zo strany účinkujúcich i divákov z roka na rok stúpa. Začiatok tohto ročníka Klenovskej rontouky patrila komornému vystúpeniu Roztratené zrnká, ktoré bolo venované obciam Hrlica, Ratkovské Bystré, Filier a Krokava.

Slávnostný večer pokračo-

Jána Ambróza a Ľudovej hudby Borievka.

V sobotu sa okrem tradičných podujatí, ako sú Klenovská heligónka – celoslovenská prehliadka heligonkárov, Škola spevu tento raz po Klenovský s Detským folklórnym súborom Mladost a Škola tanca v tomto roku z okolia Radzima s Jankou Švarcovou a Štefanom Liptákom, celoslovenská súťaž ľudových hudieb Drôtova nôta, v ktorej účinkovali ľudové hudby folklórnych súborov Gymnik z Bratislavy, Bukovinka z Bravčova, Skorušina z Lieseku, Poľana z Hriňovej a Vepor z Klenovca, konali aj súťaže O naj harovec či súťaž O starostov dukát, ktorý si „vybojovali“ Klenovčania Michal Máliš, Branislav

jubilujúce folklórne súbory 25-ročný Sinec, 15-ročný Új Gömör, 35-ročný Háj a 40-ročný Rimavan. V závere večera predstavili svoje folklórne umenie tanečníci FS Gymnik z Bratislavy.

Nočný amfiteáter nielen rozospievali a roztancovali, ale aj roztľieskali tanečníci, speváci a hudobníci PULS z Prešova v krásnom programe Očarení pohľadom. Polnočnú oblohu ako tradične rozžiariť ohňostroj, ktorý bol tento rok po prvýkrát podfarbený hudbou, ktorému predchádzala Klenovská hymna.

Kým v nedeľu dopoludnia boli folklórnym slávnostiam venované aj Služby Božie, keď kostolom evanjelickej cirkvi augsburského vyznania znela aj ľudová pieseň zachytená v kresťanskej kultúre v podaní ženskej a mužskej speváckej skupiny folklórneho súboru Vepor a dievčenskej speváckej skupiny detského folklórneho súboru Mladost, popoludní javisko na klenovskom námestí rozihrali deti z folklórnych súborov Čížiček z Tisovca, Lykovček z Revúcej, Lieskovček z Rimavskej Soboty, Zrkadielko z Hnúšte, Zornička a Mladost z Klenovca v samostatnom programe Krokom krok, tak sa mení rok. Na záver Klenovskej rontouky 2010 vystúpili folklórne súbory Kokavan z Kokavy nad Rimavicou a Gymnik z Bratislavy.

Zaujímavými sprievodnými podujatiami počas troch dní sviatku folklóru boli aj vernisáž výstavy 670 rokov obce Klenovec, uvedenie novej knihy Evy Bielej – Brndiarovej spojenej s autogramiádou, živá prezentácia ovčiarstva spojená s ochutnávkami špecialít z ovčieho mlieka a mäsa pod názvom Ovečka, ovečka, ako aj jarmok remesiel, dvory remesiel a kulinárskych špecialít či ľudové veselice.

Počas úvodného dňa sa konala aj pietna spomienka na klenovského rodáka Karola Pajera, ktorý v mesiaci jún pred 66 rokmi položil svoj život v boji proti fašizmu, v boji pri oslobodzovaní Francúzska.

Blažena Hrušková

foto: Michal Kňažek

Svojím vystúpením zaujal aj bratislavský Gymnik

val na námestí programom Pod Ostrou je malá dedinčka, ktorý bol venovaný 670. výročiu prvej písomnej zmienky o Klenovci a poskladaný bol z piesní, tancov a hudby folklórnych súborov Vepor a Mladost z Klenovca, Skorušina z Lieseku a Slovenského spolku Ľudovita Štúra z Austrálie, ktoré ilustrovali základné historické medzníky klenovskej histórie v podaní Blaženy Hruškovej. Na záver tohto programu udelil Ján Tazberík ocenenie Pocta generálneho riaditeľa Národného osvetového centra za dlhoročnú aktívnu činnosť vo folklórnom súbore Vepor Ľubici Husmanovej a Branislavovi Bencovi. Prvý večer vyvrcholil vystúpením

Benco ml. a Miloš Trnavský. Novinkou boli súťaže O pohár firmy NIKA, a to vo varení baranieho guľáša, v ktorej si víťaznú trofej odniesla dvojica klenovských folkloristov Pavel Mináč a Miroslav Ondrej, v pití žinčice bol najlepší Eduard Alexa z Rimavského Brezova a najlepší Klenovský syrec vyrobil Milan Zrubák zo salaša na klenovskej Poľane.

Sobotňajšie popoludnie patrilo Folklóru bez hraníc, v ktorom sa divákovi predstavili zahraničné kolektívy FS IPOLY z Maďarska, Slovenský spolok Ľudovita Štúra z Austrálie a FS z Poľska. Následne vystúpili FS Bukovinka z Bravčova a v programe Tahor Rimavou

Spomienka na herečku Elenu Rampákovú

Narodila sa 10. júla 1920 v Klenovci ako štvrtá z piatich dcér kováča a dedinského veterinára Jána Piatera v Kamenistom. Navštevovala ev. a. v. ľudovú školu v rodisku a meštianku v Tisovci. Už tu sa prejavila ako dobrá recitátorka a herečka na školských slávnostiach. V Tisovci účinkovala v hre Meteor.

Záujem o divadlo v nej vzbudili staršie sestry Zuzka, Anka a Ulínka, ako aj učiteľ Eduard Helvigh a Ján Moncol. Rada si spomínala na vzrušujúce chvíle z ranného detstva, keď sa sestry chystali na divadelné predstavenia. Pre celú rodinu to bola vždy udalosť.

Už ako štrnásťročná hrala v hre Ferka Urbánka Pani richtárka. Potom účinkovala v každej hre, ktorá sa hrala v Klenovci: vo veselohre Ženský zákon (1935) spolu so Štefanom Figurom, členom SND, hosťom Márie Bancíkovej, v komédii Dobrodružstvo pri obžinkoch (1936) a v dráme Pevce boží od Júliusa Barča – Ivana (1937).

Na divadelných pretekoch v Rimavskej Sobote (1936) ju ako výrazný herecký talent pre profesionálne divadlo objavil Emil Rusko. Angažovali ju do Východoslovenského divadla v Košiciach (1936).

Divadelné začiatky

Počas štúdia herectva na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave (1938 – 1943) hrávala na scéne Slovenského národného divadla. Režiséri jej zverili viacero veľkých postáv v klasickom i súčasnom repertoári, napríklad v hrách Sen noci svätéhojanskej (1942), Kdesi ďaleko... (1943), Mravci a cvrčkovia (1943) a v Tanci nad plačom (1944).

Roku 1944 pôsobila v Slovenskom divadle v Prešove. Koncom augusta pripravovali novú divadelnú sezónu. Nacvičovali hru Júliusa Barča – Ivana Dvaja. Z rozhlasu zachytili vyhlásenie povstania v Banskej Bystrici a neskôr aj výzvu, aby sa umelci a herci zapojili do odboja. Hneď sa s manželom Rudolfom Latečkom a ďalšími kolegami vydala na cestu

do Banskej Bystrice.

Za povstania v Klenovci

Jej manžel Rudolf Latečka v spolupráci s Revolučným národným výborom vydával cyklostilované noviny Napred. Vychádzali každý druhý deň. Elena na Ráztočnom vo mlyne u svojho švagra a sestry ošetrovala spolu s mladšou sestrou Marienkou partizánov, varili im a starali sa o nich.

„Bolo to vzrušujúce, nebezpečné, ale aj inšpirujúce obdobie,“ spomínala po vojne.

V dobrom vychádzala so všetkými partizánmi, s ktorými sa stretla. Bol však medzi nimi jeden, o ktorom nerada hovorila – Antek, vlastným menom Antonín Vazač z Viedne, resp. z Moravy, z ktorého sa neskôr vykľul

Ženskom zákone a iné. V Slovenskom národnom divadle pôsobila s krátkym prerušením počas vojny (Slovenské národné divadlo v Prešove – 1943 – 1946) päťdesiat rokov (1942 – 1992). Stvárnila takmer 200 divadelných postáv.

Film a televízia

Hrala vo filmoch: Priehrada (1950), Kapitán Dabač (1959), Jánošík 1 – 2 (1962 – 1963), Námestie sv. Alžbety (1965) a Cesta ženy (1974), ako aj v mnohých televíznych inscenáciách. Na prácu v slovenskom filme si rada spomínala, napríklad na režisérov P. Bielika, M. Ťapáka, Š. Uhra, J. Pálku a D. Kodaja. Počas nakrúcania zažila mnoho príhod. Technika a triky neboli ešte také dokonalé ako dnes. Rada

nín (1995), keď ju v obradnej sieni obecného úradu prijal starosta obce JUDr. Pavel Struhár. V kultúrnom dome sa na jej počesť uskutočnil kultúrny program a premietal sa film Jánošík, v ktorom hrala krčmárku. Zúčastnila sa aj na odovzdávaní cien za film Stridža spod Hája. Prevzala filmovú cenu Devínsky Igric za svoju nebohú sestru, Zuzanu, ktorá účinkovala v tomto filme.

Posledná rozlúčka

Elena Rampáková, rodená Piaterová, zomrela 22. júna 2010 po krátkej ťažkej chorobe v Bratislave vo veku nedožitých deväťdesiat rokov. O jej úmrtí sa Klenovčania dozvedeli na druhý deň z televízie a o niečo neskôr z hlásenia obecného rozhlasu. Túto smutnú udalosť pripomenul televízny informačný kanál životopisným pásmom a zvonenie zvonov na klenovskej veži po dva dni. Naposledy v deň pohrebu.

Posledná rozlúčka s našou drahou rodáčkou bola v úzkom rodinnom kruhu 2. júla t. r. v dome smútku na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave podľa ev. a. v. cirkevných obradov. Pohreb odbavovala zborová farárka Mgr. Erika Hlačoková. Za rodinu sa s ňou rozlúčil jej krstný syn JUDr. Zoltán Gallo z Rožňavy a za občanov Klenovca starosta JUDr. Pavel Struhár, ktorý sa na pohrebe zúčastnil so svojou zástupkyňou Mgr. Blaženou Hruškovou.

Elenu Rampákovú pochovali v starom cintoríne vedľa hrobu protifašistického bojovníka Mirka Nešpora, herca Ondriša Jariabka a herečky Márie Bancíkovej a neďaleko miesta posledného odpočinku klenovského rodáka – doc. RNDr. Pavla Koniara, spisovateľa Vladimíra Mináča a akademického maliara Michala Jakabčica.

Úmrtím Eleny Rampákovovej sa uzaviera významná kapitola dejín slovenského profesionálneho divadla po 2. svetovej vojne. Naši občania si budú na ňu s úctou spomínať ako na slávnu rodáčku, dobrú herečku a vzácnu osobnosť.

Július Molitoris

foto: Koloman Zúrik

špión. Roku 1946 ho však stihol spravodlivý trest.

V Slovenskom národnom divadle

Po vojne účinkovala opäť v národnom divadle v Bratislave, kde sa jej charakterové herectvo uplatnilo v hrách slovenských a ruských dramatikov. Vytvorila niekoľko vynikajúcich postáv, napríklad Gitu v Bitke pri Rozhanovciach (1950), Margitu v Horúcom dni (1951), Čerovskú v Dobrodružstvách (1953), Annu v hre Na dne (1955) a Potkanovú v Čaji u pána senátora (1958).

Zaujala aj v hrách zo svetového repertoára. Od šesťdesiatych rokov stvárňovala irečité postavy ľudového typu – gazdinu z Bačovej ženy (1963), krčmárku v Najdúchovi (1964), Maru v

chodila na filmovačky do našich krásnych hôr. Takisto televízia vo svojich začiatkoch bola veľmi náročná na hercov. Išlo sa „naostro“, v priamom prenose. Často si spomínala na tieto časy, na divadlo a na divákov.

Klenovec bol jej láska

Elena Rampáková sa do svojej rodnej obce rada vracala.

„Keby som sa ešte raz mala narodiť, ani na okamih by som nechcela prísť na svet v inej rodine, medzi iným spoločenstvom ľudí, medzi inými horami, ako je môj milovaný Klenovec, môj Gemer – Malohont a jeho statočný, pracovitý, roľnícky ľud,“ napísala vo svojich spomienkach.

Medzi jej najkrajšie pobyty v Klenovci patrí návšteva pri príležitosti 75. narode-

Chovateľom oviec

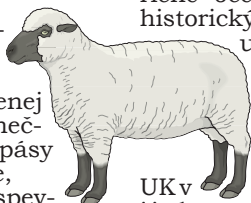
Výroba parených syrov z ovčieho mlieka

V tejto časti si popíšeme a objasníme niektoré základné technologické postupy pri výrobe parených syrov s dlhou štruktúrou.

Potrebná prechodná plastická tvárnosť parených syrov s dlhou vláknitou štruktúrou sa docieľuje zvláštnym technologickým postupom, ktorý sa skladá z nasledovných pracovných úkonov:

- zalisovanie a vykysnutie ovčej hrudky,
- krájanie a naparenie syroviny,
- miesenie a vytáňovanie naparenej syroviny v nekonečne dlhé syrové pásy alebo syrové nite,
- vychladenie a spevnenie syrových stuh a nítí,
- zvinutie pásov syroviny do podoby parenice, alebo spletenie syrových nítí do podoby korbáčikov alebo previazanie syrových nítí do strapcov,
- solenie pareníc a korbáčikov,
- obväzovanie a údenie pareníc.

Prechodná plastická tvárnosť syrov sa môže využiť aj pri výrobe rôznych ornamentov na syrovine, ktoré napodobňujú ľudské postavy, rôzne zvieratá a podob-

ne. Docieľujeme ju tak, že kus pretvarovaného syra sa ponori do vody teplej okolo 60°C na dobu 3 až 5 minút. Do zmäknutej syroviny sa ľahko odtlačí ornamentika, ktorá je vyrezaná alebo odliata na vnútornej strane formy. Pri tejto jedinečnej syrenine treba povedať, že nikde vo svete sa nič obdobné nevyrába. Okrem nutričnej hodnoty plní aj funkciu umeleckú, estetickú a národnostnú. Žiaľ, doposiaľ nikto nedokázal patrične oceniť jedinečnosť a historický slovenský pôvod umelecky stvárneným slovenským ovčím syrom. Ich prvým obdivovateľom bol Otakar Laxa, profesor na Prahe. Počas svojich návštev na strednom Slovensku obdivoval umeleckú a technologickú dômyselnosť slovenského vidieckeho ľudu.

Na vynikajúcej kvalite týchto syrov sa podieľajú viaceré činitele, ako sú špecifické horské a podhorské prírodné podmienky, plemená oviec vyšľachtených na mliekovú úžitkovosť a v neposlednej miere aj zručnosť, šikovnosť, nápaditosť a dômyselnosť ľudí zaoberajúcich sa ľudovým syrárstvom na Slovensku.

Ladislav Gemerí

2 kuchyne našich starých mám

Počas Klenovskej rontouky 2010 si mali možnosť návštevníci vybrať aj z bohatej ponuky dvorov s kulinárskymi špecialitami. Stalo sa už tradíciou, že popri slovenských tradičných špecialitách si môžu pochutiť aj na kuchyni našich priateľov z maďarskej obce Mihálygerge i francúzskej kuchyne, ktorú prezentovali priatelia z partnerského mesta Villeneuve-sur-Yonne. Ich slimáky a vynikajúce burgundské víno sa u návštevníkov tešili veľkej pozornosti.

V bezprostrednej blízkosti maďarských a francúzskych špecialít sa nachádzal aj dvor, v ktorom sa pri „ohni“ zväčali členky Spevackej skupiny FS Vepor. Ich klenovské špeciality určite mnohým pripomenuli staré zašlé časy a svojou vôňou i kvetmi našich starých mám – muškátmi prilákali nejedného okoloídúceho. Pozornosti sa tešili najmä pražené obdlžníky z kysnutého cesta, ktoré pred zvedavými zrakmi labužníkov pripravovala dlhoročná folkloristka Elenka Mináčová. Prezradila nám,

že tento recept s príchutou starých čias získala od starej mamy svojho manžela Zuzany Mináčovej z Výšky, ktorá toto jedlo pripravovala ako gazdiná na vrchoch z jednoduchých a ďaleko od Klenovca aj z ľahko dostupných surovín. Ten, kto ochutnal Elenkine pražené obdlžníky z kyslého mlieka, si ich určite rád pripraví aj sám. Ostatným radím, vyskúšať. Tu je recept.

Pražené obdlžníky z kyslého mlieka

„Na prípravu pražených obdlžníkov potrebujeme 4 dl kyslého mlieka (môže byť aj Acidko), 750 g hladkej múky, 1 malú lyžičku sódy bikarbóny a trochu soli.

Z múky, kyslého mlieka, sódy bikarbóny a soli vypracujeme nie veľmi husté cesto, ktoré rozvaľkáme a vykrajujeme rádlikom obdlžníky, do stredu ktorých urobíme dva zárezy, aby sa nám cesto dobre prepeklo. Takto pripravené obdlžníky vyprážame z oboch strán na horúcej bravčovej masle. Hotové posypeme mletým cukrom.“

Blažena Hrušková

August

Niektoré, u nás divo rastúce rastliny sa dostali postupom času do našich záhrad. Takéto konanie malo praktický význam. V minulosti to mohlo byť prenesenie si kúska prírody bližšie k bydliskám, prípadne si dopestovať v záhradke vlastnú úrodu „lesných plodov“. V terajšej dobe to môže byť udržanie prírodných biotopov s výskytom rôznych lesných plodov ako potravinového refazca lesných zvierat. Ďalšou rastlinou pestovanou aj v záhradkách, ktorú chceme týmto aj spropagovať, je brusnica obyčajná.

Brusnica sa vyskytuje hlavne vo vyšších polohách Európy, Ázie a Severnej Ameriky. Ako lesný druh sa vyskytuje od nížin až do nadmorskej výšky viac ako 2000 m. Jej pestovanie nie je až tak rozšírené ako pestovanie čučoriedok. Niekedy sa stretávame aj s rôznym pomenovaním a navzájom si

Okienko záhradkára

odporúčim názvom brusnice a čučoriedky. Je pravdou, že šľachtením sa niektoré znaky menia, napriek tomu brusnica obyčajná má ako druh červené plody, ktoré by sme si mohli v prírode za určitých podmienok zameniť s kľukvou močiarnou alebo s medvedicou lekárskou. Čučoriedka s botanickým názvom brusnica čučoriedková nás trochu mýli. V hovorovej reči ich nazývame čučoriedky alebo borovnice. V základnom odlišení oboch druhov je sfarbenie ich zrelých plodov. Čučoriedky majú farbu plodov modročiernu, brusnice červenú. Brusnice vytvárajú vždy zelené rozkonárené polokriky s výškou 10 až 25 cm. Listy sú typicky kožovité, oválne až vajcovité. Kvitnú v júni. Kvety vytvárajú strapce. Plody tvoria bobule, ktoré dozrievajú postup-

ne. Sfarbujú sa postupne až do jasnočervena. Najlepšie sa im darí v ľahkej humusovej pôde, ktorá je kyslej reakcie s pH 4,5 až 6. Brusnica neznáša pôdy z vyšším obsahom vápnika. Na toto obsahové pamätať aj pri príprave pôdy. Je preto nevyhnutné doplniť ju o vysokohorskú rašelinu a nepoužívať kombinované hnojivá s obsahom vápnika. Vyhovuje jej slnečné stanovisko.

Na trhu je ponúkané niekoľko druhov brusníc. Jedna z najstarších odrôd ponúkaných na trhu je odroda „Korall“. Pôvodne šľachtená ako ozdobná a pokryvná rastlina. Hmotnosť plodov je až 0,35 g. Niektoré novovyšľachtené druhy majú plody s hmotnosťou do 0,8 g. Brusnice rozmnožujeme vegetatívne, a to delením trsov, alebo ich zakoreňujeme za použitia zakoreňo-

vacích stimulátorov. Aj tu je potrebné, pripraviť pôdu s kyslou reakciou v zložení rašelina, kompost a piesok. Aj keď brusnica nie je veľmi náročná na vlhku, je počas zakoreňovania potrebné udržiavať primeranú vlhkosť.

Plody brusnice sú vysoko cenené pre svoju dietetickú hodnotu. Dozrievajú koncom júla a postupne sa zberajú až do septembra. Plody sa používajú pre svoju typickú chuť ako príloha k jedlám. Hlavne ku divine a hydine. Typické sú brusnicové omáčky. Plody sa môžu byť aj čerstvé, ale majú trpkastú chuť. Spracovávajú sa na kompóty, šťavy a likéry. Dajú sa aj sušiť a zmrazovať. Sú využívané aj v lekárstve v prevencii na liečenie zápalov a reumatizmu. Znižujú horúčku. Zvýšená konzumácia sa neodporúča ľuďom náchylných na tvorbu obličkových kameňov.

Jaroslav Jáchim st.

Mlyn a pila na Ráztočnom

Keď teraz prejdete Ráztočným a stretnete jedného človeka, čudujete sa, kde sa vzal. Bujná vegetácia stromov a tráv, ako aj ticho presvedčivo ukazujú, že podmienky na existenciu ľudí sú tu mizivé.

Mlyn s pilou v dávnejšej minulosti bol centrom pracovnej činnosti v tejto lokalite. Zamestnával desiatky ľudí. Zdroj energie dávala Rimava a parná lokomobila o výkone asi 30 koní. Rimava z Tepličného odrážaná hornou haťou pod sútokom s Veprianskym potokom hromadila vodu do tajchu, respektíve do akumuláčného kanála, odkiaľ regulovaným vstupom – zástavnicou napájala vodnú turbínu. Transmisné prevody pomocou plochých širokých a hrubých remeňov poháňali mlyn, gátor (strojovú rámovú pilu), brúsku na píly, cirkulárku na hnanie dosák a strešných lát, stojanovú vŕtačku, sústruh a malé dynamo, ktoré vyrábalo elektrický prúd na svietenie. V prípade nedostatku vody, čo sa stávalo v suchom lete a v zime, pohon zabezpečila parná lokomobila. Mala trúbnatý kotol. Ako palivo poslúžili odpad z okrajov dosiek a piliny.

Mlyn bol valcový, na svoju dobu moderný. Mlel obilie okolitým roľníkom. Vytrie-

dil múku žiadaného druhu aj otruby. Bol umiestnený v prednej (južnej) časti budovy. Za ním bola pilnica s gátrom a stolovou cirkulárkou, s dynamom a brúskou, ako aj chýžka na ubytovanie pomocných pracovníkov. Za pilnicou bol rozsiahly drevosklad s klátni smrekového dreva, ktoré robotníci prevážali na koľajovom vozíku ku gátru. Rezom vyprofilované drevo hromadili v kliebkach v rozsiahlom priestore pred budovou. Odrezky a odpad dávali vedľa budovy. V spodnej časti bol priestor na hromadenie pilín (rezu) a v malej bočnej časti bola ešte kovoobrábacia dielňa so stojanovou vŕtačkou a sústruhom. Piliny (rez) sa dali využiť aj na kúrenie v kachliach so vstavaným výmenným valcom a s die-

rou uprostred. Jedna náplň vydržala niekoľko hodín.

Mlyn s pilou dával pracovník príležitosť pracovníkom v trvalom zamestnaní alebo aj brigádnikom, ktorí sa prijímali na sezónu a podľa objednávok. Trvalú prácu tu mali strojník lokomobily (so štátnymi skúškami), gátrista, jeho prvý pomocník, robotníci na skladovanie dreva a viazanie strešných lát do transportných celkov a pracovník expedície a odvozu. Dobrá spolupráca pretrvávajúca celé roky bola s lesnou správou Rimavsko – muránskej spoločnosti. Evidenciu dreva a hodnotenie jeho kvality mal na starosti starší horár, ktorý pracoval v búde. Pred mlynom stála menšia budova – kováčska dielňa. Tam strojník, v jednej osobe aj kováč

a podkúvač, podkúval kone a opravoval i ostril poľnohospodárske náradie. Strojník (mašinista), gátrista a jeho prvý pomocník bývali v domoch, ktoré im poskytol zamestnávateľ aj s malým chlievom na chov kravičiek. Nebolo to prepychové bývanie, ale plne vyhovujúce na vtedajšie pomery: izba, kuchyňa a komora. Byt bol bez vodovodu. Chlieb sa piekol v domácich peciach alebo u kočišov v spoločnej peci na dvore. Obchod na Ráztočnom nebol. Vznikol neskôr. Krčmu otvorili skôr. Rezivo, ako trámy (hrady), dosky, fošne a strešné laty odvážali na železničnú stanicu v Hnúšti povozmi, neskôršie nákladnými automobilmi.

Celý areál vlastnil Samuel Zúrik, po ňom jeho syn Štefan Zúrik. Obdobie socializmu nezičlivé podnikaniu utlmilo činnosť mlyna a píly. Nejaký čas tomu odolával obchod s krčmou, ktorý bol v dome majiteľa. Požiar a zmenené podmienky hospodárenia na vrchoch zabrzdlili všetky aktivity a dobré snahy. No celkom iste ešte aj dnes môžeme s uznaním povedať, že toto dielo na svoju dobu, postavené bez strojovej mechanizácie, bolo obdivuhodné.

Koloman Zúrik

foto: Koloman Zúrik

670 rokov obce Klenovec

(dokončenie zo strany 1)

Hlavným zamestnaním starých Klenovčanov bolo roľníctvo, najmä chov dobytky a oviec, pestovanie obilia, ale hlavne ľanu a konopí, z vlákien ktorých tkali potom plátno. K životu starých Klenovčanov patrilo aj sezónne sťahovanie, a to na jar na Ďura, kedy gazdovia s celými rodinami i s dobytkom odchádzali na vrchy, kde mali kolešne, aby sa na Demetra opäť vrátili a v Klenovci prežili dlhú zimu.

V Klenovci je silná aj jánošíkovská tradícia. Legendárny slovenský zbojník tu na podnet svojho bývalého zbojníckeho druhu Tomáša Uhorčíka známeho ako Martin Mravec zimoval u gazdov, a tu ho aj v roku 1713 chytili. Dodnes sa traduje, že „všade po hore sú Jánošíko-

ve stupaje, jeho valaška je v Klenovci u kata - do buka zaťatá“.

V 15. storočí patrila Klenovec pánom hradu Hajnáčka a od roku 1594 bol život našej obce pripútaný k zemianskej rodine Kubinyovcov. Okrem nich, tu žili aj menší zemaní, slobodní sedliaci, ale aj poddaní. Časť obyvateľstva sa venovala remeslám. Najviac bolo súkenníkov, ktorí mali od roku 1834 svoj cech, cechovú knihu i svoju uniformu. Prekvitalo tiež obuvníctvo, kožušníctvo, kolárstvo, garbiarstvo...

Rok 1831 bol pre našich predkov od začiatku nezičlivý. Veľká drahota obilia spôsobila, že mnohí aj celé dva – tri týždne neokúsili chleba. Vyše tristo Klenovčanov odišlo na žatvu na Dol-

nú Zem a tí, čo ostali doma zrezávali nedozreté klasy, sušili ich, a tak piekli chlieb. Začali vznikať rôzne choroby. Najmä cholera, ktorá v obci skosila 80 ľudí.

Klenovec bol v 19. storočí najväčšou obcou Malohontu, a tak ho v roku 1852 cisár František Jozef povýšil na trhové mesto s právom držať štyri jarmoky do roka.

Tento kraj pod majestátnym Veprom, ktorý bol pre našich predkov útočiskom i zdrojom obživy pre dreverubačov, bačov, uhliarov, furmanov, roľníkov. Žiaľ, nie všetkých dokázal uživiť, a tak mnohí, častokrát aj nedobrovoľne, museli hľadať nový domov ďaleko od svojho rodiska. Stalo sa tak aj v roku 1827, keď sedem rodín naložilo na furmanské vozy najpotrebnejšie potraviny,

náradie na klčovacie práce a stavbu obydlí, aby po úmornej a dlhej ceste ďaleko na Zakarpadskej Ukrajine, na nevelkej polianke, kde sa stretávali dva potoky, zapustili svoje korene. Tu si založili nový domov – tu založili Nový Klenovec a riečku pomenovali Rimava.

Ďalšia vlna vysťahovalectva nastala počas hospodárskej krízy, pred a po prvej svetovej vojne. Tentokrát sa útočiskom našich Klenovčanov stala ďaleká Amerika. Na ceste za vysnívaným šťastím si v kútiku svojej duše, snáď, niesli ukryté slová nášho rodáka, osvietenca Ladislava Bartholomeidesa:

„Neviem, akou ľúbeznosťou púta všetkých rodná hruda, keď ani z tých nepamätných na ňu nikto nezabúda.“

Blažena Hrušková

Med je v prvom rade liečivo

Staré čínske príslovie hovorí: „Med 99 chorôb lieči a tisícim chorobám predchádza.“ Dodáva organizmu sviežosť, uľahčuje trávenie, obnovuje pamäť, zlepšuje spánok a zvyšuje odolnosť organizmu voči mnohým chorobám.

Slávny staroveký lekár Hipokrates podával chorým med, buď priamo, alebo ako nápoj zmiešaný s mliekom, pridával ho do polievok, alebo iných jedál. Miešal ho aj s ďalšími liekmi a podával ho pri chorobe pečene, žalúdka či čriev. Odporúčal ho aj na vonkajšie použitie – na rany.

Med obsahuje jednoduché cukry, ktoré prechádzajú bez akejkoľvek premeny tráviacim traktom človeka do tenkého čreva. Túto vlastnosť možno efektívne využiť pri rýchlej obnove oslabeného organizmu po fyzickej únave a v čase rekonvalescencie.

Med v medicíne sa oddávna užíval pri zápaloch horných dýchacích ciest, ako sladidlo do pľúcnych čajov, s maslom v teplom mlieku pri zápale hrdla a priedušiek, alebo s rozmixovanou cibulou proti kašľu.

Med ako súčasť ľudového liečiteľstva sa využíval predovšetkým na ľahšie poranenia a popáleniny. Rezné rany sa takto hojili bez väčších jaziev. Vedia zaceliť ranu, ktorá je už rezistentná (odolná) na niektoré antibiotiká.

V súčasnosti si med opäť nachádza miesto pri liečení priamo alebo ako podporný liek pri moderných metódach v medicíne. Antiseptický účinok medu sa s úspechom využíva pri popáleninách, vredoch a preležaninách, keď zlyhávajú konvenčné antibiotiká. Pri aplikovaní na otvorené rany neboli zaznamenané nijaké nežiaduce účinky. Med je nelepivý, čo umožňuje bezbolestnú výmenu krytia rán. Vzhľadom na to, že tekutosť medu sa po ohreve na teplotu tela zvyšuje, je vhodné med najskôr aplikovať na sterilné sajúce krytie a až potom priložiť na ranu. Ak rana nevylučuje hnis, stačí preväzovať dvakrát za týždeň. Antimikrobiálnymi účinkami zabraňuje rastu patogénov (choroboplodných

zárodkov) a jeho viskozita (vážnosť) pôsobí ako bariéra pre ďalšiu infekciu. Napomáha regenerácii tkaniva.

Med okrem toho, že dodáva telu energiu bez zatažovania tráviaceho traktu, povzbudzuje činnosť čriev pri dlhodobej zápche. Naopak, pri neinfekčných hnačkách uspokojuje. Hojí poranenú sliznicu, preto sa aplikuje pri vredovej chorobe žalúdka, dvanástnika, alebo sliznice hrubého čreva.

Med obsahuje acetylcholin, ktorý rozširuje drobné cievy, a tým znižuje krvný tlak.

Účinky medu sa zvyšujú najmä pri pravidelnom užívaní aj v menších dávkach, napríklad chlieb s medom na raňajky, lyžička čistého medu, lyžička medu v čaji, v pohári vody ráno na lačný žalúdok. Ak unavený človek použije pol hodinu pred spaním lyžičku medu, môže lepšie zaspáť.

Čo je

pre kojencov v potrave mlieko, to je pre starého človeka v potrave med. Prináša vyčistenie črevnej pasáže. Spomaľuje starnutie tela človeka a kornatenie ciev. Prispieva k lepšiemu prekrveniu srdcového svalu. Je veľmi cenný pre ľudí s horším trávením.

Med sa odporúča pri neurasnenických (nervových vyčerpaniach) detí, kde sadatívny účinok medu spôsobí vyčistenie týchto stavov. Jedna matka povedala, že svojmu malému synovi, ktorému sústavne „tieklo z nosa“, začala dávať každé ráno a večer čajovú lyžičku medu – a dnes si už len občas berie vreckovku.

Každý med je nositeľom liečivých účinkov, podľa toho, z čoho bol získaný.

Podľa pôvodu delíme med na tri základné druhy. Medovicový, čiže horský, zmiešaný, nazývaný tiež lesný a med kvetový. Zmiešaný je zmesou kvetového a medovicového medu.

V čase zvyšujúceho sa

výskytu alergií je pritom pre spotrebiteľa dôležité, aby poznal, aký med si kupuje. V obchodoch sa už bežne predáva slovenský aj zahraničný med. Pochádza aj z iných kontinentov, kde je úplne iné zloženie rastlín ako na Slovensku. Peľové zrná v takomto mede môžu spôsobiť skrytú aj viditeľnú alergiu. Naš organizmus je prispôbený slovenským prírodným podmienkam a tunajšej skladbe kvetín. Preto slovenský med spravidla našim ľuďom nerobí na 99,9% problémy.

Kto nechce alebo nemôže med na báze peľu, môže konzumovať **medovicový med**. Ten nemá s peľom nič

spoločné, je živočíšneho pôvodu. Pochádza z medovice, ktorá sa tvorí predovšetkým na jedliach, borovicách, smrekoch a list-natých stromoch. Tvoria ju vošky, ktoré hryzú ihličie či listy a z toho produkujú sladkú šťavu – medovicu, ktorú zbierajú včely. V porovnaní s kvetovými medmi obsahujú viac minerálnych látok, železa, horčíka, zinku a stopových prvkov. Je ideálny na liečenie ochorení dýchacích ciest a málokrvnosti. Je vhodný pri ochoreniach obličiek a pre kardiakov.

Agátový med je najľahšie stráviteľný, nezatažuje žalúdok, odporúča sa deťom i seniorom. Najznámejší **kvetový med** je vhodný na každodennú konzumáciu na chlieb i do čaju. Svetlé medy viac sladlia.

Medy z našej produkcie patria k najlepším na svete. Každoročne vyhrávajú prestížne medzinárodné súťaže. Obrovský celosvetový úspech dosiahli naši včelári a spracovatelia včelích produktov vlani na svetovej výstave medu a medoviny v Montpellier. Získali 5 zlatých,

3 strieborné a 3 bronzové medaily, a tak spolu s usporiadateľským Francúzskom sme sa stali najúspešnejšou krajinou na výstave.

Odkedy sa otvorili hranice a začal sa med dovážať, odvtedy sú u nás aj falošné medy. 98% medu od slovenských včelárov je dobrý med. Kto chce mať istotu, že nakupuje pravý včelí med, nakupuje ho u včelára, pričom je aj podstatne lacnejší ako v obchodných reťazcoch.

Med treba skladovať na tmavom, suchom a chladnom mieste, najlepšie do +18°C. Teplo a svetlo, najmä slnečné mu škodia.

Kryštalizácia medu, takzvané cukrovatenie je prirodzená vlastnosť medu. Neškodí, práve naopak, je známka kvality, že med nebol zohrievaný na vysokú teplotu a sú v ňom zachované všetky hodnotné látky. V jasných nektárových medoch je podstatne viac fruktózy než glukózy, a preto tieto medy ostávajú tekuté. Tmavé, najmä medovicové rýchlejšie kryštalizujú. Pôvodnú tekutosť medu vrátime, keď ho pomaly zohrievame vo vodnom kúpeli s teplotou najviac 40 – 45°C, vtedy останú v ňom všetky pôvodné vlastnosti.

Pri predaji medu by sa malo v regáloch vystavovať len malé množstvo medu. Ostatok by mal byť chránený, proti svetlu a teplu. Správne vytočený a uskladnený med sa dá bez ujmy na jeho kvalite skladovať až 4 roky vo vzduchotesne uzavretých nádobách.

Odporúčaná ročná spotreba medu je asi 6,5 kg na osobu. U nás je spotreba nízka. V porovnaní, napríklad s Nemeckom dosahuje len 20 – 25%.

V súčasnosti môžeme pozorovať výrazný posun výskumu smerom k apiterapii, hlavne vedeckým skúmaním účinku medu na ľudské zdravie.

Nie každý si uvedomuje, že väčší prínos pre spoločnosť je opeľovacia činnosť včiel ako produkcia medu. Geniálny fyzik Albert Einstein povedal, že ak nebudú včely, po pol roku nebudú ani ľudia.

Dalibor Drozdík, MO SZV

ŠPORTOVÉ OKIENKO

Memoriál Pavla Slatinského

Memoriál Pavla Slatinského, ktorého 16. ročník sa uskutočnil v nedeľu 25. júla, jednak pravidelne slúži na vyplnenie športovej uhorčkovej sezóny a jednak je príležitosťou pre účastníkov turnaja overiť si výkonnosť mužstiev pred štartom nového ročníka futbalových súťaží. Na rozdiel od niekoľkých predchádzajúcich ročníkov, kedy sa podarilo organizátorom objednať pekné počasie, v tomto roku celý turnaj sprevádzal dážď alebo mrholenie. Ani to však neubralo vydarenému podujatiu nič na diváckej príťažlivosti.

Organizátorom memoriálu sa pre domáceho účastníka oblastných majstrovstiev, mužstvo Družstevníka Klenovec, podarilo v tomto roku zabezpečiť skutočne kvalitných súperov: účastníkov III. ligy FTC Fiľakovo a FK CSM Tisovec, ktorých doplnil štvrtoligista z Revúcej.

Turnaj sa hral osvedčeným systémom, keď porazené mužstvá z dopoludňajších zápasov sa popoludní stret-

li v súboji o konečné tretie miesto a na záver turnaja víťazné tímy bojovali o prvé miesto a putovnú trofej pre celkového víťaza.

Kvalitné obsadenie sa odrazilo vo veľmi dobrej športovej úrovni turnaja. Najmä mužstvá z tretej ligy predviedli zaujímavú hru a ukázali, že futbalovú abecedu ovládajú naozaj dobre.

Klenovských fanúšikov potešila hra i výsledky domá-

ceho mužstva, v ktorom sa už tradične počas memoriálu objavili aj mladé nádeje z dorastu. Už v prvom zápase s tretoligovým Tisovcom predviedli domáci futbalisti dobrý výkon a výsledok 0:1 s takýmto silným súperom je viac ako prijateľný. Ešte väčšiu radosť však fanúšikom urobilo víťazstvo nad účastníkom IV. ligy MFK Revúca. Po prehratom prvom polčase najskôr

Miroslav Kubinec vyrovnal a krátko pred koncom stretnutia dorastenecký kanonier Igor Cibula rozhodol o víťazstve Klenovčanov, ktorí sa tak po niekoľkoročnom pôste tešili z iného, ako posledného miesta v turnaji.

Víťazmi memoriálu sa po bezgólovom výsledku v riadnom hracom čase a dramatickom penaltovom rozstrele stali futbalisti FTC Fiľakovo. Porazený finalista FK CSM Tisovec odohral so svojím premožiteľom vyrovnanú partiu s viacerými dobrými gólovými príležitosťami, doplatil však na nízku efektivnosť ich premieňania. V dvoch turnajových zápasoch strelil iba jediný gól, a to, ako sa ukázalo, nemohlo na získanie putovnej trofeje stačiť.

V tisovskom drese patrili k oporám klenovský rodák a odchovanec Tomáš Brndiar a vo finálovom zápase testovali Tisovčania aj ďalšieho Klenovčana a Brndiara, Lukáša. Príklad oboch Brndiarovcov ukazuje, že talent a usilovnosť v tréningu otvárajú cestu aj do vyšších súťaží, ba až do profesionálneho futbalu. Najmä Tomáš Brndiar, ktorého si pozval na niekoľkodňový test do prípravného kempu corgoňligový tím DAC Dunajská Streda, je toho skvelým príkladom.

Turnajové výsledky

Vyraďovacie stretnutia:

Družstevník Klenovec – FK CSM Tisovec 0:1 (0:0)

FTC Fiľakovo – MFK Revúca 3:0 (0:0)

Stretnutie o 3. miesto:

Družstevník Klenovec – MFK Revúca 2:1 (0:1)

Góly Klenovca strelili Mir. Kubinec a Cibula. Zostava Klenovca: I. Hruška – M. Parobek, V. Parobek, Hrvoľ, Vývlek – L. Brndiar, Barto, Fiľo, Hlôška – Medveď, Mir. Kubinec, Striedali R. Boháčik, Múka, Kasáč, Cibula, Bútor.

Stretnutie o 1. miesto:

FK CSM Tisovec – FTC Fiľakovo 0:0 (0:0), na pokutové kopy 5:6.

Michal Kňažek

foto: Michal Kňažek

Príležitosť Mir. Kubinca v stretnutí o 3. miesto (Družstevník Klenovec – MFK Revúca 2:1)

Štartuje nový ročník futbalových súťaží

Počas najbližšieho víkend sa začínajú boje o majstrovské body v novom ročníku futbalových súťaží. Mužstvo dospelých otvára sezónu v I. triede oblastného majstrovstva stretnutím na domácej pôde s tímom FK Stárňa, dorastenci v V. lige hostia taktiež na domácom ihrisku susedov z Tisovca. Žiaci odohrajú svoje prvé stretnutie až 11. septembra v Abovcich.

Rozlosovanie jesenných zápasov mužstva dospelých:

- 1. kolo - 8.8.2010:**
Klenovec - Stárňa
- 2. kolo - 15.8.2010:**
Gem. Jablonec - Klenovec
- 3. kolo - 22.8.2010:**
Klenovec - Tachty
- 4. kolo - 29.8.2010:**
Král - Klenovec
- 5. kolo - 5.9.2010:**
Klenovec - Ožďany
- 6. kolo - 12.9.2010:**
Klenovec - Bátka
- 7. kolo - 19.9.2010:**

- Sirk - Klenovec
- 8. kolo - 26.9.2010:**
Klenovec - Muráň
- 9. kolo - 3.10.2010:**
Jeľšava - Klenovec
- 10. kolo - 10.10.2010:**
Klenovec - Rim. Janovce
- 11. kolo - 17.10.2010:**
Lubeník - Klenovec
- 12. kolo - 24.10.2010:**
Klenovec - V. Teriakovce
- 13. kolo - 31.10.2010:**
Revúčka - Klenovec

Nezabudnime zaplatiť daň (dokončenie)

Uverejňujeme v skrátenej podobe štvrtú časť všeobecne záväzného nariadenia č. 1/2009 týkajúceho sa miestnych daní.

POPLATOK ZA KOMUNÁLNE ODPADY A DROBNÉ STAVEBNÉ ODPADY

Splatnosť poplatku

Poplatok je splatný:

- a) pre poplatníka podľa odseku 1 písmena a) je splatný do 16,59 eur (500.- Sk) jednorázovo do 30. 6. prísľušného roka a nad 16,59 eur je splatný v štyroch rovnakých splátkach, a to do 31.3., 30. 6., 30. 9. a do 30. 11. prísľušného roka,
- b) pre poplatníka podľa odseku 1 písmena b) poplatok je splatný v mesačných splátkach,
- c) pre poplatníka podľa odseku 1 písmena b) a c) je ročný poplatok do 99,58 eur (3 000.- Sk) splatný do 31.3. prísľušného roka, nad 99,58 eur (3 000.- Sk) je splatný v štyroch rovnakých splátkach, a to do 31.3., 30.6., 30.9. a do 30.11. prísľušného roka,
- d) vyrubený poplatok možno zaplatiť naraz aj vtedy, ak je vyšší ako je uvedené podľa písmen a), b), a c),

e) poplatníci sú povinní uhradiť poplatok na účet obce alebo v hotovosti do pokladne obecného úradu.

Zníženie a odpustenie poplatku

1. Poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady sa na základe žiadosti zníži podľa najnižšej sadzby alebo odpustí za obdobie, za ktoré poplatník obci preukáže:
 - a) že sa v určenom období dlhodobo zdržiava alebo zdržiaval v zahraničí,
 - b) svoju neprítomnosť v obci z dôvodov vojenskej služby.
2. Správca poplatku poskytnie úľavu:
 - a) osobám, ktoré sa z dôvodu štúdia alebo výkonu zamestnania zdržiavajú dlhodobo mimo trvalého bydliska vo výške 50 % z ročného poplatku.
3. Zníženie alebo odpustenie poplatku podľa odsekov 1 a 2 vypočíta správca poplatku alikvotne od dátumu, kedy nastala skutočnosť potvrdzujúca dôvod pre poskytnutie úľavy, resp. odpustenia.
4. Žiadosť a doklady preukazujúce dôvody pre poskytnutie úľavy, resp. zníženie alebo odpustenie poplatku predloží poplatník správcovi najneskôr do 31. januára prísľušného roka. Po uplynutí lehoty určenej na ohlásenie vzniku poplatkovej povinnosti zaniká nárok na poskytnutie úľavy.

nutie úľavy, resp. zníženie alebo odpustenie poplatku predloží poplatník správcovi najneskôr do 31. januára prísľušného roka. Po uplynutí lehoty určenej na ohlásenie vzniku poplatkovej povinnosti zaniká nárok na poskytnutie úľavy.

Definícia stavebných odpadov a drobných stavebných odpadov

1. Stavebné odpady, ako aj drobné stavebné odpady sú hnuťelné veci, ktoré vznikajú pri stavebnej činnosti a demoláciách.
2. Držitelia drobného stavebného odpadu sú povinní odpad vytriediť na jednotlivé zložky a z toho odpadu vylúčiť kovy, drevo a podobne, ktoré treba účelne zhodnotiť.

Odvoz a likvidácia stavebných odpadov a drobných stavebných odpadov

1. Stavebné odpady, ako i drobné stavebné odpady vzniknuté pri stavebnej činnosti občanov, prípadne právnických, alebo fyzických osôb - podnikateľov na území obce sa ukladajú do veľkokapacitných kontajnerov, ktoré budú odvezené a zneškodnené na skládke odpadov na náklady stavebníka, alebo investora.
2. Stavebné odpady, ako i drobné stavebné odpady je zakázané vyvážať na iné miesto, než na to určené a tým vytvárať nepovolené skládky odpadov. Stavebné odpady môžu byť uložené na stavenisku stavebníka, alebo investora iba na nevyhnutne dlhú dobu.
3. Držiteľ stavebných odpadov, ako i drobných stavebných odpadov je povinný na vyžiadanie obce poskytnúť pravdivé a úplné informácie súvisiace s nakladaním so stavebnými odpadmi, ako i drobnými stavebnými odpadmi.

Definícia elektroodpadov z domácnosti

1. Každý použitý, vyradený

elektrický spotrebič je elektroodpadom z domácnosti.

2. Držitelia elektroodpadov sú povinní odpad zhromažďovať na určenom mieste, v určenom dni, v čase určenom obecným úradom.
3. Obecný úrad určil nasledujúce zhromažďovacie elektroodpadu:
 - Ulica 9.mája - (Majer)
 - Ulica ČA - (Bencove námestie)
 - Námestie Karola Salvu - pred obecným úradom
 - Ulica Obrancov mieru - pred garážou OU
 - Ulica Sládkovičova - pred kotolňou
4. Obecný úrad oznámi v dostatočnom predstihu občanom v miestnom rozhlasu a v káblovej televízii miesto zhromažďovania, deň a čas zberu elektroodpadov z domácnosti.
5. Zber elektroodpadov z domácnosti bude bezplatne robiť podľa dohodnutého harmonogramu firma Brantner, s.r.o. Rimavská Sobota dvakrát ročne.

Záverčné ustanovenia

1. Pokiaľ v tomto nariadení nie je podrobnejšia úprava, odkazuje sa na zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a na zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov.
2. Na tomto Všeobecne záväznom nariadení Obce Klenovec sa uznieslo Obecné zastupiteľstvo v Klenovci dňa 9. 2. 2008.
3. Dňom účinnosti tohto všeobecne záväzného nariadenia stráca platnosť Všeobecne záväzné nariadenie obce Klenovec č. 1/2008 o miestnych poplatkoch.
4. Zmeny a doplnky tohto všeobecne záväzného nariadenia schvaľuje Obecné zastupiteľstvo v Klenovci.
5. Toto všeobecne záväzné nariadenie nadobúda účinnosť dňom 1. 1. 2009.

Internet cez káblovú televíziu

Vo štvrtok 29. júla za prítomnosti zástupkyne starostu Mgr. Blaženy Hruškovovej zasadala Rada káblovej televízie v zložení predsedu Ing. Ivan Ľaudis, členovia Ján Sihelský st., Ján Sihelský ml., Ján Kováčik, Matej Darovný a Ing. Mário Trnavský, pracovník obecného úradu. Predmetom rokovania bolo zavedenie internetu v obci Klenovec prostredníctvom káblového televízneho rozvodu. V dôsledku toho sa na stretnutí zúčastnili aj zástupca spoločnosti Vares Banská Bystrica Ing. Milan Kortiš a zástupca spoločnosti PMXnet Hnúšťa Vladimír

Maslen, ktorá ponúka túto službu prevádzkovať.

Po vzájomnej diskusii sa zástupcovia všetkých troch subjektov dohodli, že Vares prevezme od obce bezplatne sieť a následne so spoločnosťou PMXnet urobí do konca augusta potrebné kroky k uskutočneniu tohoto zámeru.

Výhodou zavedenia internetu prostredníctvom káblovej televízie je jedno vzdušné prepojenie Klenovec - Hnúšťa, a tým skvalitnenie internetu v Klenovci, ako aj garantovanie dohodnutej ceny tejto služby pre občanov.

Blažena Hrušková

Klenovské

noviny

Vydáva Obec Klenovec. Adresa redakcie: Obecný úrad, Klenovské noviny, Námestie Karola Salvu 1, 980 55 Klenovec. Telefón: 0911/886707, e-mail: klenovskenoviny@klenovec.sk. Šéfredaktorka Mgr. Blažena Hrušková, redakčná rada Ing. Michal Kňažek, Július Molitoris, grafická úprava Ing. Michal Kňažek. Reg. číslo MK SR: EV 1890/08, Tlač: REALITY-PRINT, Námestie M. Tompu 4, Rimavská Sobota